

РЕЦЕНЗИЯ

от

проф. д-р Ермила Швайцер

НМА „Проф. Панчо Владигеров“

за

дисертационния труд на

Джан Юен

докторант редовна форма на обучение,

докторска програма „Музикознание и музикално изкуство“

към катедра „Класическо и поп и джаз изпълнителско изкуство“

при АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив,

с научен ръководител: проф. д-р Тони Шекерджиева-Новак

„Влиянието и референциите на европейските класически художествени песни върху китайските вокални произведения“

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“,

направление 8.3. Музикално и танцово изкуство

На основание на решение на Факултетния съвет при факултет „Музикална педагогика“ от 26.06.2024 за откриване на процедура по защита на дисертационния труд на Джан Юен, ми бяха предоставени следните материали: биография на кандидата, дисертационния труд, автореферат, справка за приносния характер на дисертацията, списък с публикации по темата.

Кратки биографични данни: Джан Юен е мецосопран, преподавател по вокална музика, заместник-директор на Средното училище към Музикалната академия в Шънян и гост-професор в Етническият университет в провинция Хъбей. През 2010 придобива магистърска степен от Музикалната академия в Шънян и остава в същата академия като преподавател. Участва в многобройни национални и международни вокални конкурси, от които има следните награди: златен медал от телевизионен конкурс за млади певци на провинция Ляонин; първа награда в категорията за преподаватели на международния вокален конкурс в Патая, Тайланд; първа награда в

категорията за преподаватели на Китайско-корейския международен вокален конкурс; трета награда в категорията за преподаватели по белканто на втория национален конкурс за преподаватели и докторанти по вокал от висши учебни заведения. Нейните ученици също многократно печелят награди в международни и национални вокални конкурси. Джан Юен многократно е канена да участва в музикални концерти в Сингапур, Южна Корея, Съединените щати и др. Съставя и издава сборника „Избрани песни на Аарон Копланд“. Има публикувани две монографии и над десет статии в известни национални списания.

Дисертационният труд „Влиянието и референциите на европейските класически художествени песни върху китайските вокални произведения” е актуален с тематиката си, насочена към влиянието на характеристиките и достиженията на европейската художествена песен върху развитието на китайската вокална музика и обучението по пеене. Структуриран е в увод, шест глави, заключение, библиография, включваща 46 заглавия, и приложения – нотни примери. Общият обем е 162 стр.

Използвани са методи на сравнение, анализи и задълбочено проучване на фактологията - съществуващата литература по темата в Китай, която включва както фундаментални монографични изследвания, така и многобройни научни публикации, свидетелстващи за големия интерес към изкуството на художествената песен. Направени са прогнози за развитието на бъдещи тенденции в международния културен обмен.

В **увода** са посочени обекта на изследването, основната цел, причините за избора на темата, методи, структура и очаквани резултати на изследването.

Първа глава авторката започва с определение на понятието художествена песен: „...вид вокална музика характерна за западната камерна музика. Обикновено се отнася до солови песни, които могат да бъдат композирани самостоятелно и не се явяват народни балади.“(с.5) Според нея, има следните видове художествени песни - аранжирани и композирани на базата на народните песни; композирани върху стихотворения и повествователни художествени песни. Направен е кратък исторически обзор на развитието на жанра на художествената песен в отделните национални композиторски школи - Австрия и Германия, Италия, Франция и Русия. Изброени са най-значимите композитори с кратко описание на песенното им творчество.

Втора глава е озаглавена „Преглед на развитието на китайската вокална музика“. Дисертантката подчертава разнообразието на вокалното творчество в различните етноси на китайската музикална култура. *„Различните клонове на китайската национална вокална музика, като традиционни народни песни, опери, народно и фолклорно творчество, са в процес на взаимно развитие, прониквайки и влияейки един на друг.“*(с.26) Авторката прави и кратък исторически преглед на развитието на китайската вокална музика, от музиката на древните династии Цин, Хан, Уей, Дзин, Южните и Северните династии, до музиката в началото на ХХ в., когато в Китай започва да прониква влиянието на западната култура и развитието след основаването на КНР. Авторката представя и класификация на отделните жанрове в китайската вокална музика: народни песни, китайска опера с всичките ѝ разклонения, разновидности и етнически особености.

В трета глава дисертантката изследва влиянието на немските художествени песни върху китайските вокални произведения. Според нея *„...основните характеристики на немските художествени песни са: първо, музиката съдържа много църковна музика и химни; второ, немската музика е рационална, а не емоционална.“*(с.66) За да илюстрира влиянието на немската художествена песен върху китайската песен, авторката прави сравнителен анализ на няколко двойки песни: „Младата монахиня“ от Шуберт и „Пролетна симфония“ от Хуан Дзъ и Уей Ханджан; „Гретхен край чекръка“ от Шуберт и „Живее в подножието на река Яндзъ“ на Цин Джу. В отделна подточка Джан Юен се спира на значението на песните на Шуберт в преподаването на класическо пеене в Китай, анализирайки няколко много известни песни – „Пъстървата“. „На музиката“, „Горски цар“ и др. и от гледната точка на вокален педагог анализира някои трудности и задачи, с които се срещат начинаещите певци при изучаването на този репертоар.

Четвърта глава е посветена на френските художествени песни и тяхното влияние върху развитието на китайското вокалното изкуство. Дисертантката изброява някои от най-известните френски композитори – песеници, както и известни изпълнители на френски песенен репертоар – Жоан Бартоли, Клер Кроас, Чарли Панзера и др. Направен е опит да се дефинира стилът на френските песни, с уговорката, че той е много специфичен за всеки композитор. Според Джан Юен *„...френските художествени песни са всъщност вид музикална литература, която е продукт на сърцето, а нейната поезия и музика са рационално, обективно и красиво изкуство,*

свързано с безкрайна чувствителност и мъдрост.“(с.104) Специално внимание е отделено на песенното творчество на Габриел Форе и значението му в обучението на младите певци. Цитирам: *„Изучаването на художествените песни на Форе е от голяма полза за оформянето на тембъра и култивирането на способността за контрол на гласа.*“(с.112)

В пета глава се анализира влиянието на италианските художествени песни във вокалното обучение в Китай. Авторката започва с епохата на Ренесанса, преминава през барока и стига до появата на операта и белкантото. Отделено е специално внимание на италианския език, като най-подходящ за пеене. *„В сравнение с трудното произношение на китайските единични срички, италианският е подходящ за отваряне на устната кухина, което съответства на метода на резонансно пеене на белканто, помага за уеднаквяване на тембъра и формира по-научен и разумен метод за пеене.*“(с.126) Анализирани са някои популярни песни, подходящи за репертоара на начинаещите певци, като авторката дава препоръки относно техниката на дишане, изравнеността на звука, позицията на ларингса и други елементи на вокалната техника.

В Шеста глава дисертантката изследва влиянието на европейските класически художествени песни върху китайските вокални произведения и стига до извода: *„Комбинацията от китайско и западно творчество, в създаването на китайската вокална музика, съответства на естетическата ориентация на хората към изкуството и полифоничната музика на основата на националната култура.*“(с.135) Безспорно е голямото влияние, което оказва западното вокално изкуство, но авторката пледира за съхраняване на националния характер и колорит. Тя се обръща директно към създателите на музикални произведения – *„направете китайските вокални произведения по-музикални и културни, по-национални, по-полифонични*“ (така са озаглавени подточките на тази глава). Според авторката, в момента в Китай се наблюдават две тенденции – от една страна тече активно свързване със света и укрепване на културния и икономически обмен, от друга страна се засилва значението на традиционната китайска култура, едновременно с укрепване на културното изграждане. Според нея, тези две тенденции трябва да бъдат обединени така, че да се създадат благоприятни условия за развитието на нова китайска вокална музика. Композиторите на художествени песни в Китай трябва да се стремят към умело съчетаване на европейската и китайската музикални култури и смело да

експериментират по отношение на мелодиката, хармониите, фактурата на инструменталния съпровод, музикалната форма и структура на произведенията.

В заключението са потвърдени някои от направените изводи: европейските художествени песни, „...като блестяща перла в съкровищницата на световната музика, със своето дълбоко историческо наследство, изискан артистичен израз и богати музикални стилове, са произвели дълбоко въздействие върху китайската вокална музика“ (с.144); това влияние се проявява не само в композиционните техники, но и в много по-широк обхват – обновени естетически критерии, всеобхватни образователни промени и тенденция към засилен културен обмен.

Дисертантката посочва шест приноса на дисертационния труд, като основният е, че такива разработки създават условия за изграждане на мост за културен обмен между Китай и Европа. Също така изпълнението и разпространението на европейски художествени песни само по себе си е принос към по-доброто разбиране и сътрудничество между двете култури. Задълбочаването и усъвършенстването на познанието за произхода, историята, развитието на европейските художествени песни и влиянието им върху вокалното изкуство в Китай е също така приносен момент на разработката.

Авторефератът, с обем 47 стр. отговаря на съдържанието на дисертационния труд. Дисертантката представя четири публикации по темата, една от които – монографията „Изследване на вокалните певчески умения и сценичните изкуства“ (ИК Дзиуджоу, 2021), което доказва натрупан професионален опит и подчертан изследователски интерес.

Дисертационният труд на Джан Юен е историко-сравнително научно изследване, с подчертана практическа насоченост, сериозно отношение към разглежданата проблематика, подробни анализи и логично формулирани изводи. Поздравявам автора и научния му ръководител – проф. д-р Тони Шекерджијева-Новак и предлагам на уважаемото Научно жури да присъди на Джан Юен научно образователната степен „доктор“ по професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство“.